

Ser d'esquerres, patriota i liberal

La mort sobtada de Ramon Trias Fargas, amb les característiques dramàtiques que l'han acompanyada, ha produït un devesall de necrològiques, elogis pòstums i reconeixement unànim del caràcter irrepetible de la seua figura. S'ha remarcat, sense excepció, l'honestedat intel·lectual, la coherència i el rigor de la personalitat desapareguda. S'ha insistit, també, en els trets distintius de la seua trajectòria política: el liberalisme i l'amor al seu país. Algú, també, ha recordat la seua condició de ciutadà d'esquerres i el seu laïcisme personal. Ara, si d'alguna cosa permanent ha de servir l'exemple de Ramon Trias, és com a demostració que aquestes connotacions, que ell combinava de manera excepcional, són efectivament compatibles. Un exemple que, al nostre país, poca gent havia sabut encarnar com Ramon Trias.

Exemple, en primer lloc —i poc freqüent— de la participació activa en la vida cívica i política d'un membre de la «burguesia il·lustrada», excepcional en una burgesia egoista i progressivament mancada de vocació pública i de sentit de la responsabilitat col·lectiva, que al llarg del franquisme no es va distingir pel seu amor a la llibertat. Trias pentanyia a una tradició de compromís, escassa però important. I va ser conseqüent des de molt aviat. Ja durant els primers anys 60, catedràtic novell a València, col·laborarà en una publicació clandestina, la revista *Diàleg*, que era el portaveu dels joves estudiants antifranquistes, nacionalistes i d'esquerres.

Cal no oblidar que «liberalisme», per a Ramon Trias, volia dir sobretot passió per la llibertat: en el camp econòmic, posar límits a la intervenció de l'estat, combat contra el dirigisme estèril. Una posició que el curs recent de

la història s'ha encarregat de reforçar: l'evolució de les economies socialistes, l'evolució mateixa de les posicions de la socialdemocràcia europea, han acabat donant la raó als principis en què creia Ramon Trias. Liberalisme, però, significa també definir en quin punt sí que ha d'actuar l'estat per assegurar la protecció dels febles, els controls i els equilibris imprescindibles: el liberalisme de Trias era consubstancial amb la idea de justícia.

Un liberal que funda un partit amb el nom d'Esquerra Democràtica no era un conservador ideològic: esquerra volia dir —tal com defineix tota una tradició del nom «esquerra»— democràcia profunda, progressisme social, es-

perit independent i laic. Ser liberal i ser d'esquerres significa el contrari de ser conservador. L'exemple de Trias hauria de fer reflexionar davant de la confusió dels termes propiciada per la dreta tradicional.

De la mateixa manera que hauria de fer reflexionar el seu patriotisme incòmode, la seua fidelitat tranquil·la, el seu sentit permanent de disponibilitat, i de sacrifici de posicions personals, quan ha calgut. No són virtuts que es manifesten gaire sovint. Ni les modes ideològiques ni els interessos dels grans partits van en la direcció d'un nacionalisme conseqüent, que arribe fins a les arrels, que implique la defensa d'uns principis

ferms. Les consideracions de Trias sobre la «independència econòmica», per exemple, han estat incòmodes per a molta gent. Ell mateix era una figura incòmoda. Per tot allò que era i per tot allò que, amb el seu exemple, demostrava que és possible de dir i de fer.

Pasqual Maragall n'ha volgut fer el millor elogi, dient que era «un senyor de Barcelona». Però un senyor d'esquerres, patriota i liberal. □

